

La formació del professorat, a examen

03/2010 - **Pedagogia.**

Aquesta tesi es contextualitza en la realitat xilena i en l'educació privada sense aportacions estatals, orientant-se i analitzant la formació permanent del professorat centrada en l'escola. L'estudi analitza els fonaments i la viabilitat de la formació en centres, amb l'ànim i l'interès de millorar qualitativament les accions formatives del professorat. El seu desenvolupament considera un marc teòric que proporciona tant visions, idees i coneixements d'un conjunt d'experts en l'àmbit de la formació permanent del professorat com les aportacions d'especialistes i estudiosos del món de l'organització educativa en general, i escolar en particular.

El marc de referència aplicatiu es concreta en un estudi de camp, que considera aproximacions quantitatives i qualitatives. En el primer cas, es van considerar els establiments educacionals particulars del sector orient de Santiago de Xile; en el segon, es va comptar amb la participació de tres establiments educacionals que utilitzen el model de formació en centres de manera habitual i que estan localitzats en el nord, centre i sud del país.

L'estudi entén la formació en centres com una modalitat que aglutina als docents d'un determinat centre educatiu considerant les seves pròpies necessitats, experiències i pràctiques, per construir des d'allí nous aprenentatges que donin resposta als seus específics requeriments.

Considera a la formació en centres com un model que permet la innovació, amb elements que l'afavoriran i altres que la dificultaran. Dintre dels primers, ressalten el treball col·laboratiu i el concepte de canvi; entre els segons i entre uns altres, el factor temps i el propi desgast de la professió docent.

El model de formació en centres considera a l'establiment escolar com a eix generador de l'activitat formativa, que, desenvolupant-se segons les característiques del centre i del seu professorat, permet que els participants s'impliquin en el seu disseny i que fomenta l'autoformació. La seva aplicació afavoreix el desenvolupament professional i el del propi centre per mitjà del treball col·laboratiu, potenciant processos d'investigació aplicada i de contrast d'experiències. Vincula així els coneixements teòrics a la pròpia pràctica, permetent solucions directes a les necessitats plantejades.

Com a conclusions, l'estudi assenyala, entre unes altres, que en la realitat xilena:

*Les accions formatives s'han caracteritzat per ser inorgàniques, individualistes, verticalistes, instrumentalistes, orientades cap a la correcció, frontals, dirigides gairebé en exclusiva al professor d'aula i presentant escassa relació amb l'experiència dels seus destinataris.

*Sobreabunden indicacions i discursos sobre la importància de la formació docent. No obstant això, fins a aquí, no s'ha considerat el protagonisme de la pròpia escola en el quefer de la formació professional dels professors, aspecte transcendent a l'hora de planejar-se el tema de la qualitat.

*S'ha d'entendre que l'escola és el lloc de privilegi on es realitzen les relacions socials, polítiques i escolars: Centres educacionals autònoms i amb capacitat de gestió pedagògica i administrativa són necessaris si es vol treballar amb majors possibilitats d'èxit en la formació permanent centrada en l'escola.

*Es fa indispensable discutir i redefinir el rol dels docents enfront del nou currículum que es planteja i als últims models de gestió que es proposen. És urgent contar amb espais horitzontals d'anàlisi, reflexió i deliberació sobre la pròpia pràctica; cal fer que els models de formació estiguin vinculats a la realitat laboral; i és de vital importància que es faci efectiu el treball interdisciplinari i es potenciï el treball de i en col·laboració.

*És peremptori, finalment, considerar les escoles com comunitats professionals d'aprenentatge, enfortint així l'optimització de les pràctiques docents i afavorint que els estudiants siguin millors aprenents.

"Mentre l'espai laboral no es converteixi en un espai d'aprenentatge, l'aprenentatge seguirà sent una idea atractiva però perifèrica", Senge (1999: 36).

Sebastián Sánchez Díaz, Joaquín Gairín Sallán

Departament de Pedagogia Aplicada

"La formación permanente del profesorado centrada en la escuela. Análisis de su funcionamiento". Tesis doctoral presentada per Sebastián Sánchez Díaz, dirigida per Joaquín Gairín i llegida la setmana 1-7 de setembre de 2009 a la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB.